

ZASADY WSPÓŁPRACY I WYMIANY INFORMACJI POMIĘDZY MIEJSKO-GMINNYM OŚRODKIEM POMOCY SPOŁECZNEJ W WYŚMIERZYCACH A INSTYTUCJAMI I PODMIOTAMI DZIAŁAJĄCYMI NA RZECZ DZIECKA I RODZINY

Wstęp

Pojęcie współpracy rozumiane jest w różny sposób, często współpraca rozumiana jest jako „współdziałanie ze sobą jednostek lub grup ludzi wykonujących swoje częściowe zadania, aby osiągnąć jakiś wspólny cel, opiera się na wzajemnym zaufaniu i lojalności oraz na podporządkowaniu się celowi, należycie uświadomionemu sobie przez wszystkie jednostki lub grupy”. W Słowniku PWN współpracę określa jako „działalność prowadzoną wspólnie przez jakieś osoby, instytucje lub państwo”.

Aby podjęta współpraca przebiegała prawidłowo niezbędne jest określenie tego, w jakiej formie będą podjęte działania, do jakiego obszaru tematycznego się odnoszą, a także prawne aspekty współdziałania określone w poszczególnych ustawach.

Rozdział I

FORMY WSPÓŁPRACY I TEMATYKA PROBLEMÓW PODEJMOWANYCH PODCZAS WSPÓŁPRACY.

1. Współpraca może przejawiać się w różnych formach. Najczęściej są to:
 - a) Działania informacyjne dla mieszkańców Gminy Wyśmierzyce.
 - b) Działania na rzecz poprawy sytuacji rodzin, zwłaszcza dotkniętych problemami.
 - c) Uczestnictwo we wspólnych programach i projektach na rzecz wsparcia rodzin finansowanych ze środków samorządowych oraz innych funduszy.
 - d) Szkolenia pracowników.
 - e) Wymiana informacji i doświadczeń.

2. Tematyka problemów podejmowanych podczas współpracy.

Poszczególne instytucje oraz trzeci sektor podejmują działania między innymi w wymienionych w ustawie o pomocy społecznej obszarach:

1. Przemocy w rodzinie.
2. Bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.
3. Ubóstwa.
4. Bezrobocia.
5. Niepełnosprawności.
6. Uzależnienia (alkohol, narkotyki).
7. Sieroctwa.
8. Bezdomności.
9. Długotrwałej i ciężkiej choroby.
10. Potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi oraz macierzyństwa i wielodzietności.
11. Trudności w integracji cudzoziemców.
12. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.
13. Zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowych.
14. Klęsk żywiołowych i ekologicznych.

Rozdział II

MOCNE I SŁABE STRONY PODEJMOWANIA WSPÓŁPRACY.

1. Pozytywne strony podejmowania współpracy.

Do czynników, które mogą mieć pozytywny wpływ na przebieg podjętej współpracy należą:

- a) Sprawny i właściwy przepływ informacji.
- b) Wysoki poziom kompetencji pracowników.
- c) Znajomość zadań realizowanych przez inne instytucje.
- d) Dyspozycyjność i szybkość reakcji.
- e) Konsekwencja i skuteczność w działaniu.
- f) Bliskie sąsiedztwo współpracujących instytucji.
- g) Określenie wspólnych celów dla współpracujących instytucji i organizacji w dokumentach (np. w programach bądź strategiach).

2. Przeszkody towarzyszące współpracy z innymi instytucjami.

Podczas każdej współpracy możliwe jest wystąpienie przeszkód, które wpływają na jej jakość.

Może się to być związane z:

1. Brakiem społecznej akceptacji i przyzwolenia na stosowane formy i wielkość udzielanej pomocy.
2. Brakiem odpowiednio przygotowanych wolontariuszy.
3. Niewystarczającym przepływem informacji.
4. Niewystarczającą znajomością zadań realizowanych przez inne instytucje.
5. Dużą ilością formalności koniecznych do podjęcia współpracy.
6. Niespójnymi i nieprecyzyjnymi przepisami prawnymi.
7. Konfliktami interpersonalnymi.
8. Presją czasu.
9. Różnymi godzinami pracy instytucji.
10. Nadmiarem obowiązków.
11. Niechęcią do współpracy ze strony innych instytucji.
12. Niewystarczającą liczbą instytucji wspierających rodzinę.
13. Brakiem środków finansowych bądź niedostateczną ich ilością na zakup podstawowych materiałów biurowych, pokrycie kosztów transportu (bilety), łączności (telefony) i wynagrodzenia dla osób aktywnie uczestniczących w działaniach pomocowych.

Rozdział III

INSTYTUCJE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY WYŚMIERZYCE ORAZ POWIATU BIAŁOBRZESKIEGO W ZAKRESIE POMOCY I WSPARCIA RODZIN. UREGULOWANIA PRAWNE WSPÓŁPRACY.

1. Instytucje działające na terenie gmin w zakresie pomocy i wsparcia rodzin.

Do instytucji działających na terenie gminy Wyśmierzyce oraz powiatu białobrzeskiego w zakresie pomocy i wsparcia rodzin należą w szczególności:

1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyśmierzycach.
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białobrzegach.
3. Środowiskowy Dom Samopomocy w Sokołowie Jasionnie.
4. Posterunek Policji w Radzanowie.
5. Publiczna Szkoła Podstawowa w Wyśmierzycach
6. Publiczna Szkoła Podstawowa w Kostrzynie
7. Publiczne Przedszkole w Wyśmierzycach
8. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Domowej w Wyśmierzycach.
9. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyśmierzycach.
10. Ośrodki Zdrowia w Wyśmierzycach
11. Powiatowy Urząd Pracy w Białobrzegach

2. Uregulowania prawne dotyczące współpracy.

1. Współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyśmierzycach z innymi instytucjami obejmuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Z ustawy wynika, że obowiązek wspierania rodziny spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej, które to realizują ten obowiązek między innymi we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, Policją, podmiotami oświaty i leczniczymi, kościołami czy organizacjami społecznymi. Poza tym, zgodnie z art.15. ust. 1 do zadań asystenta rodziny należy współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.
2. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku, art. 17 ust. 2, pkt 5 do zadań własnych gminy należy między innymi współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach. Istotną rolę pełni tu dobrane partnera trzeciego sektora. Natomiast do zadań pracownika socjalnego należy w szczególności współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych, łagodzenia skutków ubóstwa (art. 119. ust. 7).

Na podstawie art. 120. ust. 1 i 3 pracowników socjalnych mogą również zatrudniać inne instytucje, a w szczególności jednostki organizacyjne właściwe w sprawach zatrudniania i przeciwdziałania bezrobociu, szpitale, zakłady karne oraz podmioty realizujące zadania określone w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

3. Społeczną płaszczyznę współpracy stwarza ustawa dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym. Punktem wyjścia może być art. 3, ust. 2, który w odniesieniu do prawa powoływania centrów integracji społecznej na jednakowym poziomie znaczeniowym stawia jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z zastrzeżeniem, że w przypadku spółdzielni socjalnych Centrum mogą tworzyć spółdzielnie zakładane przez podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych – zwane dalej „instytucjami tworzącymi”. Szczególnym wyrazem konieczności prowadzenia współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów społecznych jest art. 12, ust. 2 w/w ustawy, który zobowiązuje centrum integracji społecznej do opiniowania kandydata przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby kierowanej do uczestnictwa w Centrum po uprzednim przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego (rodzinnego).
4. Art. 108, ust 1 pkt 40 i 41 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, daje szczególnie duże możliwości w zakresie prowadzenia współpracy pomiędzy podmiotami tworzącymi centra integracji społecznej, spółdzielnie socjalne a powiatowymi urzędami pracy. Jak widzimy centra integracji społecznej oraz spółdzielnie socjalne są tymi instytucjami, które wymuszają na różnych podmiotach działających w obszarze pomocy społecznej współpracę i jednocześnie integrują siły organizacyjne oraz zwiększają możliwości finansowe niezbędne do rozwiązania danego problemu bądź kwestii społecznej.
5. Szczególnym dokumentem, który stwarza możliwości współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych, które również bywają klientami pomocy społecznej jest uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. „Karta Praw Osób Niepełnosprawnych”. Zawiera ona katalog dziesięciu praw osób niepełnosprawnych określający priorytetowe obszary dla polityki państwa m.in. w zakresie leczenia, edukacji, zabezpieczenia społecznego, zatrudnienia, udziału w życiu publicznym oraz

zapobiegania dyskryminacji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu. Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych – mimo, że nie posiada mocy prawnej – należy traktować jako dokument wyznaczający kierunki w zakresie realizacji przez instytucje publiczne i niepubliczne różnych działań na rzecz osób niepełnosprawnych, przede wszystkim zmierzających do stwarzania osobom niepełnosprawnym coraz pełniejszych możliwości w korzystaniu z przysługujących im praw. Natomiast przykładem obowiązku ustawowego prowadzenia współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych jaki nałożono na instytucje samorządowe, może być art. 11, ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Według powyższego artykułu „Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu ma prawo korzystać z usług lub instrumentów rynku pracy na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Rozdział IV

ZASADY WSPÓŁPRACY I WYMIANY INFORMACJI POMIĘDZY MIEJSKO-GMINNYM OŚRODKIEM POMOCY SPOŁECZNEJ W WYŚMIERZYCACH A INSTYTUCJAMI I PODMIOTAMI DZIAŁAJĄCYMI NA RZECZ WSPARCIA RODZIN.

1. Współpraca pomiędzy ośrodkiem a instytucjami i podmiotami zaangażowanymi we wsparcie rodzin będzie oparta o następujące zasady:
 - a. Równość partnerów wobec siebie.
 - b. Wspólne zaufanie i merytoryczne podejście do podejmowanych działań.
 - c. Koncentracja na rzeczywistych problemach rodzin.
 - d. Wzajemne przekazywanie informacji dla dobra rodzin i ich wsparcia.
2. Wymiana informacji pomiędzy ośrodkiem a instytucjami i podmiotami zaangażowanymi we wsparcie rodzin odbywać się będzie za pomocą następujących narzędzi:

- a. Kontakt telefoniczny.
- b. Kontakt za pośrednictwem poczty elektronicznej i tradycyjnej.
- c. Spotkania podmiotów współpracujących – 1 spotkanie na kwartał.
- d. Spotkania podmiotów współpracujących w sytuacjach pilnych i kryzysowych – niezwłocznie po uzyskaniu informacji o problemie.

Współpraca i wymiana informacji pomiędzy Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wyśmierzycach a instytucjami i podmiotami zaangażowanymi we wsparcie rodzin musi opierać się na wzajemnym zaufaniu i lojalności oraz na podporządkowaniu się celowi, jakim jest udzielenie szerokiego, interdyscyplinarnego wsparcia rodzinie dotkniętej problemami. Istotne jest, aby ten cel, został należycie uświadomiony sobie przez wszystkie podmioty współpracujące na rzecz wsparcia rodzin.

Osobą odpowiedzialną za prawidłową komunikację pomiędzy ośrodkiem a instytucjami i podmiotami zaangażowanymi we wsparcie rodzin jest kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

MECHANIZMY IDENTYFIKOWANIA RODZIN Z PRZEŻYWAJĄCYCH TRUDNOŚCI W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH W CELU OBJĘCIA ICH WSPRACIEM W FORMIE PRACY Z RODZINOM LUB POMOCY W OPIECE I WYCHOWANIU DZIECKA I DIAGNOZOWANIA SYTUACJI TYCH RODZIN

Wykonując swoje zadania samorządy lokalne w pełni odpowiadają za tworzenie i funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. W środowiskach rodzinnych często kumuluje się wiele różnorodnych dysfunkcji. Z uwagi na ten fakt koniecznym jest udzielenie im profesjonalnego, specjalistycznego wsparcia w celu przezwyciężenia trudnych sytuacji. Aby w pełni realizować zadania polegające na zapewnieniu rodzinom wsparcia, konieczne jest dotarcie do tych rodzin i wypracowanie diagnozy.

1. Sposoby i mechanizmy identyfikowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Identyfikowanie przez pracowników MGOPS rodzin z trudnościami poprzez:

1. Analizowanie bazy danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyśmierzycach, ze szczególnym uwzględnieniem problemu niezaradności i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin, w których wychowywane są dzieci. Działanie we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Monitorowanie środowisk, w których istnieje podejrzenie przemocy w rodzinie. Działanie we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przemocy w Domowej.

4. Weryfikacja każdej informacji uzyskanej ze środowiska (również anonimowej) o występujących problemach w rodzinie.
5. Sprawdzanie każdego zgłoszenia członka rodziny (również dziecka) o trudnościach w rodzinie.
6. Prowadzenie stałej współpracy z placówkami oświatowymi i psychologiem (pedagogiem) szkolnym oraz innymi podmiotami w celu sprawdzenia sytuacji rodzin, w których istnieje podejrzenie zagrożenia dobra dzieci.
7. Informowanie o możliwościach wsparcia dla rodzin przeżywających trudności na spotkaniach z mieszkańcami, sołtysami i sesjach Rady Gminy.
8. Informowanie na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Wyśmierzycach o możliwościach wsparcia dla rodzin z problemami.

2. Diagnoza rodziny

Diagnoza to rozpoznanie jakiegoś stanu rzeczy, jego tendencji rozwojowych, na podstawie jego objawów w oparciu o znajomość ogólnych prawidłowości, ich wyjaśnienie i przewidywanie. W procesie diagnozy diagnosta poznaje genezę, przejawy i przyczyny niepokojącego stanu rzeczy, aby odpowiednio dobrać sposób postępowania przy modyfikacji nieprawidłowego stanu rzeczy. Wymaga to uwzględnienia wielu aspektów środowiska rodzinnego. Punktem wyjścia jest opis aktualnego stanu rodziny, stanowiący aspekt identyfikacyjny diagnozy. Celem diagnozy rodziny powinno być rozpoznanie tła dysfunkcjonalności jednostki przez analizę indywidualnych cech i warunków funkcjonowania rodziny.

Do podjęcia diagnozy powinny skłonić następujące sytuacje:

1. Niewydolność materialna – niskie dochody rodziny lub ich brak, wynikający z utraty pracy, małej operatywności ekonomicznej rodziców, wielodzietności, choroby itp.
2. Trudne warunki mieszkaniowe – nadmierne zagęszczenie, brak zaplecza sanitarnego, braki w podstawowym wyposażeniu.

3. Patologia społeczna w rodzinie – alkoholizm rodziców lub rodzica, występowanie innych uzależnień, zaburzenia psychiczne, przestępczość, agresja słowna, fizyczna, psychiczna.
4. Niska dojrzałość społeczno-emocjonalna rodziców – niska świadomość pedagogiczna, wadliwe postawy wobec dziecka, brak zainteresowania rozwojem dziecka i jego potrzebami.
5. Samotne rodzicielstwo – rozwód, separacja, utrata jednego z małżonków, pobyt w zakładzie karnym, długotrwały wyjazd (np. do innego kraju w celu zatrudnienia).
6. Brak lub zaburzone kontakty z rodzinami pochodzenia, sąsiadami, brak pomocy oraz wsparcia ze strony rodziny, środowiska lokalnego, instytucji socjalno-wychowawczych w sytuacji pojawienia się kryzysu.

Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych i stała współpraca z instytucjami działającymi w sferze wspierania rodziny oraz środowiskiem lokalnym, umożliwiają dotarcie do wszystkich rodzin przeżywających trudności i udzielenie im pomocy, jakiej potrzebują.

Kierownik Miejsko-Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej
Karolina Małowska